

15-12-23

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan

Minister VWS

Deadline: 8 december
2023

CC

Minister MLZS
Staatssecretaris VWS

nota

Voortgang verduurzaming (publieke) zorg en welzijn

TER BESLISSING

SG

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
Afdeling MEVA Programma's /
Duurzaamheid & Gezondheid

Opgesteld door

Datum

5 december 2023

Kenmerk

3732639-1057799-MEVA

Zaaknummer

Bijlage(n)

5

1. Aanleiding

In het Commissiedebat Verduurzaming van de zorg op 9 maart jl. heeft u toegezegd de Kamer in het najaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van verduurzaming van de zorg en welzijn en een uitvoeringsprogramma hierop toe te sturen. Ook is de door u en MLZS toegezegde brede wetsverkenning duurzame zorg afgerond. Deze kan voorzien van reactie worden meegestuurd.

2. Geadviseerd besluit

We adviseren u in te stemmen met de voorgestelde stukken en deze als één pakket naar de Tweede Kamer te sturen:

- Kamerbrief;
- Bijlage met stand van zaken verduurzaming 2023;
- Bijlage met Uitvoeringsprogramma 2024-2026 + toelichtende legenda;
- Bijlage rapport *Brede wetsverkenning duurzame zorg* + bijlage met nadere reactie.

3. Kernpunten

Met de Kamerbrief schetst u een terugblik en een agenda ten aanzien van verduurzamen (publieke) zorg en welzijn aan de hand van 3 onderdelen:

1. Stand van zaken sinds de ondertekening van de Green Deal *Samen werken aan Duurzame Zorg*. Niet eerder is er een dergelijk overzicht naar de Tweede Kamer gestuurd;
2. Beleidsreactie op de brede wetsverkenning die u samen met MLZS toezegde n.a.v. van het advies van de Gezondheidsraad over verduurzaming van medische hulpmiddelen;
3. Uitvoeringsprogramma 2024 – 2026 waarin u de lijnen uitzet voor de inzet en acties van VWS. Hiermee maakt u – voor de buitenwacht en VWS zelf – inzichtelijk welke inzet VWS de komende jaren zal plegen om de klimaat- en milieu-impact van (publieke) zorg en welzijn te verminderen en de sector hierin verder te ondersteunen.

Verduurzaming van de sportsector maakt geen onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma omdat hier aan de hand van de Routekaart Verduurzaming Sport aan wordt gewerkt. MLZS stuurt medio december een separate brief over verduurzaming van de sportsector.

4. Toelichting

Een eerdere versie van de conceptbrief en het Uitvoeringsprogramma zijn begin oktober per nota aan u voorgelegd en met u besproken. Naar aanleiding daarvan is de brief voorzien van enkele voorbeelden uit het veld, is de stand van zaken 2023 naar een bijlage verplaatst en is de beschikbare financiële ondersteuning verduidelijkt. Omdat de door u en MLZS toegezegd brede wetsverkenning inmiddels gereed is, is deze toegevoegd inclusief inhoudelijke reactie. Tevens is het onderdeel verduurzaming van de sportsector geschrapt, omdat de MLZS de Kamer daarover separaat informeert.

Datum

5 december 2023

Kenmerk

3732639-1057799-MEVA

Uitvoeringsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma verduurzaming (publieke) zorg en welzijn (hierna: UVP) maakt langs 5 'inhoudelijke' programmalijnen en 3 'themadoorsnijdende' programmalijnen (A, B en C)¹ voor zowel de buitenwacht (politiek, sectoren en maatschappij) als voor VWS intern, inzichtelijk wat de inzet van VWS de komende jaren is op het gebied van verduurzaming (publieke) zorg en welzijn². De looptijd van het uitvoeringsprogramma (drie jaar) hangt samen met de looptijd van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 die eind 2026 afloopt.

De demissionaire status van het kabinet maakt dat het uitvoeringsprogramma 'bescheiden ambitieus' is. Het programma is ingevuld met inzet en acties waarvan we nu voorzien dat deze haalbaar zijn. Een uit te voeren mid-term review ongeveer halverwege de looptijd van het uitvoeringsprogramma biedt ruimte voor bijstellingen door een volgend kabinet. Eén en ander blijft uiteraard afhankelijk van het geldende politieke klimaat en beschikbare middelen en capaciteit.

Brede wetsverkenning

In de reactie op het advies van de Gezondheidsraad over verduurzaming medische hulpmiddelen hebben MLZS en u toegezegd in 2023 een brede verkenning uit te voeren naar welke wet- en regelgeving mogelijk geschikt is om de zorgsector te verduurzamen. Met de Kamerbrief stuurt u het rapport *Brede wetsverkenning duurzame zorg* van onderzoeksbureau Berenschot mee. Het geeft antwoord op de vraag of en zo ja welke knelpunten in de verschillende zorgsectoren³ worden ervaren bij het verduurzamen of het leveren van duurzame(re) zorg, en op wat voor manier deze knelpunten hun oorsprong vinden in wet- en regelgeving (nationaal of internationaal) of in andere normen, zoals veldnormen en richtlijnen. Daarbij is gefocust op productie- en dienstlijnen met de grootste impact in de zorgsector: i) geneesmiddelen, ii) medische hulpmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen, iii) gebouwen en energie, iv) reisbewegingen en v) patiëntbehandelingen. In de Kamerbrief geeft u een korte reactie op het rapport. In bijlage is per knelpunt beschreven wat de inzet van VWS is om het knelpunt op te lossen.

Stand van zaken 2023

Met bijlage 1 schetst u een integraal overzicht van wat er door VWS is gedaan en in gang gezet ten aanzien van verduurzaming van (publieke) zorg en welzijn sinds

¹ De programmalijnen A, B, en C zien op inzet en acties die niet specifiek zijn voor één enkele programmalijn, maar voor meerdere inhoudelijke programmalijnen.

² De verduurzaming van de interne bedrijfsvoering van VWS en concernpartners is geen onderdeel van het uitvoeringsprogramma, maar wordt wel kort toegelicht in de bijlage bij de Kamerbrief.

³ De zorgsector is in den brede meegenomen. Het betreft de medische specialistische zorg (MSZ), gehandicaptenzorg (GHZ), GGZ, VVT, eerstelijnszorg (huisarts, paramedische zorg, en andere), farmaceutische zorg en zorg geleverd vanuit gemeenten (Wmo en Jeugdwet) en GGD'en (Wet publieke gezondheid). Ook zijn zorgverzekeraars meegenomen.

het tekenen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 op 4 november 2022 en het Commissiedebat van 9 maart j.l. Waar relevant wordt verwezen naar eerdere brieven (bijv. over MedTech, farmacie, VVTB, internationale inzet, etc.). Niet eerder is aan de Tweede Kamer een dergelijk overzicht gestuurd.

Datum

5 december 2023

Kenmerk

3732639-1057799-MEVA

a. Draagvlak politiek

In het commissiedebat verduurzaming zorg 9 maart jl. heeft u toegezegd de Tweede kamer in het najaar te zullen informeren over een uitvoeringsprogramma zorg en welzijn.

U heeft recent Kamervragen beantwoord van het lid Van Esch over 'planetary health'.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Verduurzaming van de zorg krijgt regelmatig aandacht in de media, onder andere recent in de uitzending van 'Wat houdt ons tegen?' van omroep HUMAN, waar u aan heeft meegewerkt.

c. Financiële en personele gevolgen

Voor uitvoering van het UVP en verdere inzet van VWS in 2024 t/m 2026 ten aanzien van verduurzaming is 13,8 miljoen euro per jaar beschikbaar. 12 miljoen per jaar komt hiervan uit de middelen die het kabinet bij Voorjaarsnota 2023 heeft vrijgemaakt.

Het grootste deel van deze middelen zal worden benut om uitvoering te geven aan de afspraken uit de Green Deal in lijn met het door de Green Deal-partijen opgestelde Integrale Uitvoeringsplan⁴. Betrokken partijen leveren begin 2024 een prioriteringsvoorstel op waar ze de beschikbare middelen voor willen inzetten. Met hen worden vervolgens afspraken gemaakt over toekenning van de middelen. Daarbij wordt in ogenschouw genomen dat een deel van de middelen nodig is voor acties uit het uitvoeringsprogramma.

	2024	2025	2026
UVP en inzet VWS (begroting VWS)	13,8	13,8	13,8
Reductie anesthetica (AP-middelen n.a.v. Urgenda-arrest)	0,4	-	-
Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (middelen BZK via begroting VWS)	0,7	PM	PM

De AP-middelen voor het reduceren van anesthetica betrof eenmalige middelen voor 2022 t/m 2024. Met deze middelen is subsidie verstrekt aan de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie en aan het Landelijk Netwerk Groene OK. De middelen voor het Expertisecentrum Verduurzaming Zorg komen van de begroting van BZK. Voor de jaren 2025 en verder wordt de omvang van deze bijdrage nog bepaald.

Het uitvoeringsprogramma kent een hoog ambitieniveau, maar realistisch in beoogde inzet en acties die we komende jaren kunnen doen ('bescheiden ambitieus'). Gekeken is naar wat zowel inhoudelijk als capacitair haalbaar is in de verschillende DG-kolommen. Daarbij zij aangemerkt dat niet alle opgenomen acties binnen de duur van het programma ook tot een tastbaar resultaat zullen leiden.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/03/07/zo-werken-we-samen-aan-duurzame-zorg>

d. *Juridische aspecten haalbaarheid*
nvt

Datum

5 december 2023

Kenmerk

3732639-1057799-MEVA

e. *Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)*

Kamerbrief, UVP en reactie op de wetsverkenning zijn tot stand gekomen onder leiding van het programma Duurzaamheid & Gezondheid (MEVA) in samenwerking met de coördinatoren duurzaamheid uit de drie directoraten-generaal (DGV, DGCZ en DGLZ) of andere betrokken. In en via het MT Duurzaamheid en Gezondheid, waarin elk directoraat-generaal op het niveau van MT-leden is vertegenwoordigd, heeft afstemming en besluitvorming plaats gevonden. Een concept van het programma is in vertrouwen gedeeld met partijen in de regiegroep van de Green Deal Duurzame Zorg (oa. de branchepartijen in de zorg). De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de definitieve conceptversie.

f. *Gevolgen administratieve lasten*

De inzet van VWS vanuit het UVP en in reactie op het rapport *Brede wetsverkenning duurzame zorg* moeten bijdragen aan beperking van de administratieve lasten.

g. *Toezeggingen*

In de brief doet u de volgende nieuwe toezeggingen:

- In 2024 een mid-term review ten aanzien van de afspraken in de Green Deal te doen uitvoeren en de Kamer eind 2024, twee jaar na de ondertekening van de GDDZ 3.0, een overzicht te sturen van de voortgang van alle afspraken.

Met de brief + alle bijlagen doet u de volgende toezeggingen en moties af:

11219	Dit najaar wordt de Kamer geïnformeerd over het voorstel om te komen tot een effectrapportage zicht op verduurzaming in de zorg. De Kamer zal daarnaast vervolgens op jaarlijkse basis worden geïnformeerd over de staat van verduurzaming in de zorg. Mogelijk wordt dit opgenomen in de algemene staat van de zorg.
11215	Dit najaar ontvangt de Kamer informatie over de brede verkenning die momenteel wordt uitgevoerd om te onderzoeken welke wet- en regelgeving mogelijk geschikt is om de zorgsector te verduurzamen. (TZ202303-059)
11214	De minister van VWS informeert de Kamer dit najaar over het integraal programma verduurzamen van zorg en welzijn. Hierin wordt onder andere opgenomen het gesprek met de beroepsgroep over narcosegas. (TZ202303-058)
11094	De minister van VWS en de minister voor LZS zeggen toe om in het najaar 2023 de Kamer te informeren over een brede wetsverkenning die VWS zal uitvoeren op zoek naar mogelijkheden ter bevordering van verduurzaming van de zorg.
11418	Later dit jaar stuurt de minister van VWS uw Kamer een integraal uitvoeringsprogramma verduurzamen (publieke) zorg, welzijn en sport. Daarin zal hij aandacht besteden aan onderzoek naar duurzaamheidsvraagstukken en financiering daarvan.
	De Minister stuurt in december of uiterlijk januari een stand-van-zakenbrief over verduurzaming en welzijn. (TZ202312-009)

11216	Voor de zomer ontvangt de Kamer informatie over de uitvoering van het meenemen van duurzaamheid als een van de criteria bij de toets op het basispakket en de aanschaf van dure apparaten. (TZ202303-060)
-------	---

Datum

5 december 2023

Kenmerk

3732639-1057799-MEVA

Kst-36200-XVI-72	<p>Motie Ellemeet en Bikker over het inventariseren en delen van goede voorbeelden en oplossen van obstakels voor verduurzaming in de langdurige zorg;</p> <p>over het onderzoeken welke (klimaat)fondsen, waaronder bijvoorbeeld in combinatie met (deel)mandaten van pensioenfondsen, geschikt zijn voor het verduurzamen van de zorg, en deze onder de aandacht te brengen van zorgaanbieders;</p> <p>over zorgverzekeraars en zorgkantoren oproepen om in de contractering afspraken te maken over het verduurzamen van de zorg.</p>
Kst-36200-XVI-212	Motie Drost c.s. om ook ideeën van zorgpersoneel op de werkvloer te stimuleren.
Kst-36200-XVI-205	Motie Ellemeet c.s. verzoekt de regering te onderzoeken hoe duurzaamheid meegenomen kan worden in de toetsing voor het basispakket, zodat bij gelijke effectiviteit de duurzame behandeling de voorkeur krijgt.
Kst-29477-818	Motie Van den Berg verzoekt de regering ook nieuwe pilots toe te laten indien deze voldoen aan de voorwaarden.
Kst-36200-XVI-208	Motie Hijink/Van den Berg verzoekt de regering om te onderzoeken welke wetgeving nodig is om de hulpmiddelenindustrie de productie te laten verduurzamen en vervolgens met een voorstel te komen voor deze wetgeving.

h. Fraudetoets

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.